

غولی به نام جهیزیه!

تهیه جهیزیه یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های مادران و پدران برای ازدواج دخترانشان به شمار می‌آید. خرید جهیزیه وقتی سخت‌تر می‌شود که با آداب و رسوم و چشم و هم‌چشمی درآمیخته شود. آن وقت پدر و مادر باید خود را به آب و آتش بزنند تا بتوانند فهرست بلند بالایی از اقلام جهیزیه را فراهم کنند. برخی از اجناس خریداری شده حتی یک‌بار هم در زندگی مشترک استفاده نمی‌شود و فقط نقش یک وسیله جاگیر را ایفا می‌کند. همین اقلام غیرضروری موجب می‌شود خانواده‌های بسیاری به دلیل نداشتن وسع مالی، تاریخ ازدواج جوان‌ها را به تعویق بیندازند.

اقلام غیر ضروری را حذف کنید!

برخی زوج‌هایی که تازه زندگی خود را شروع کرده‌اند حتی نام و کاربرد برخی اقلام جهیزیه به خود را هم نمی‌دانند و معتقدند خرید این وسایل کاملاً غیر ضروری است. آرام‌پز، هواپز، تخم‌مرغ‌پز، میوه خشک‌کن، بخار شوی، دریاژ کن برقی، اتو پرس، تابه رژیمی، تابه گریل، سبزی خردکن، پوره‌ساز، ساندویچ‌ساز، تی چرخشی و چندین وسیله دیگر از وسایل دست و پاگیر و غیر ضروری هستند که می‌توان آنها را از فهرست خرید جهیزیه حذف کرد. برخی مؤسسات خیریه با تهیه فهرستی از اقلام ضروری با مبالغی بسیار پایین‌تر وسایل مورد نیاز برای ازدواج زوج‌هایی که تمکن مالی چندانی ندارند را تهیه می‌کنند.

خانواده

همیشه‌ها

چرا دوستان و بزرگ‌فامیل
برای ازدواج جوانان
پیشقدم نمی‌شوند؟

آداب واسطه‌گری ازدواج

شهره کیانوش‌راد، روزنامه‌نگار

اگر چه دختران و پسران این روزها در محیط کار یا دانشگاه کنار هم حضور دارند اما کمتر این آشنایی‌ها به ازدواج منجر می‌شود. در حالی که در گذشته بسیار اتفاق می‌افتاد که افرادی با وساطت میان ۲ خانواده، زمینه ازدواج دختر و پسر را فراهم می‌کردند. کاهش آمار ازدواج جوانان در کشورمان دلایل متعددی دارد که مهم‌ترین آنها موضوع اشتغال و مسکن است اما نباید از این موضوع بگذریم که نقش بزرگ‌ترها و دوستان در واسطه‌گری ازدواج نیز کمتر از گذشته شده است. کبری علی‌اکبری، بانوی خیری است که در کنار همه فعالیت‌های خیرخواهانه‌اش، بیش از ۱۰ سال است در زمینه تهیه جهیزیه و واسطه‌گری ازدواج فعالیت می‌کند. او معتقد است علاوه بر موضوع مسکن و اشتغال، پاییندستی بسیاری از خانواده‌ها به اجرای رسم و رسوم دست و پاگیر، موانع بزرگی در ازدواج جوانان ایجاد کرده است.

شرط اول

کبری علی‌اکبری بعد از اطمینان از وضعیت زندگی افراد نیازمند، شماره کارشان را در اختیار افراد خیر قرار می‌دهد. همسایه‌ها و اهل محله به واسطه اعتمادی که به او دارند، مبالغی که برای قربانی، کمک هزینه جهیزیه یا نذورات در نظر گرفته‌اند را به حساب افراد نیازمند واریز می‌کنند. یکی از فعالیت‌های علی‌اکبری واسطه‌گری در ازدواج است که به گفته او در این سال‌ها تعداد مراجعان به او بسیار کمتر از سال‌های قبل شده است. علی‌اکبری، مشخصات دختران و پسرانی را که می‌شناسد در دفتری ثبت می‌کند و اطلاعات مختصری هم از خانواده پسر یا دختر متقاضی ازدواج می‌گیرد. او می‌گوید: «اطلاعاتی مانند شغل، مسکن، متدین بودن، نوع پوشش، تحصیلات و... از هر دو خانواده و دختر و پسر را ثبت می‌کنم. هنگامی که پسر یا مادر پسر به من مراجعه می‌کند، بسته به نوع خصوصیاتی که دارد دختری را به آنها معرفی می‌کنم. همان اول هم شرط می‌کنم که برای شناخت بیشتر باید خودتان تحقیق کنید و نباید صرفاً به معرفی از سوی من اکتفا کنید. قبل از ازدواج تحقیقات محلی و از محل کار دختری یا پسر و رفت‌وآمد خانواده‌ها یا همدیگر موجب شناخت بیشتر خواهد شد و به قول قدیمی‌ها ما موجب می‌شود تا دختر و پسر با چشم باز همدیگر را انتخاب کنند.»

ترتیب ازدواج واسطه‌گری

معمولاً خانواده‌ها دوست ندارند که نام معرف را به همدیگر بگویند و معرف‌ها یا همان واسطه‌گران ازدواج هم تمایلی به بردن نامی از خودشان در مراسم خواستگاری ندارند. خانم علی‌اکبری، ترس واسطه‌گران از سرانجام ازدواج را دلیل این موضوع می‌داند و در ادامه می‌گوید: «خیلی‌ها معتقدند اگر زندگی شیرین و همه‌چیز بر وفق مراد باشد کسی نامی هم از معرف نمی‌برد اما خدا نکند که مشکلی در زندگی زوج‌های جوان پیش بیاید، آن وقت همه انگشت اتهام را به سمت معرف نشانه می‌گیرند که تو بودی این خانواده را به من معرفی کردی! برای همین خیلی‌ها اصلاً دوست ندارند وسیله آشنایی ۲ خانواده و ازدواج ۲ جوان شوند. اما من هیچ‌گاه از این موضوع نگران نبوده‌ام چون معتقدم به همان اندازه که بر ازدواج تأکید شده، معرفی ۲ جوان و فراهم کردن شرایط برای آشنایی و ازدواج هم اهمیت دارد. اینکه کسی بخواهد فرد معرف را مقصر مشکلات زندگی زناشویی خود بداند کاملاً اشتباه است. اهمیت نقش واسطه‌گری در معرفی خانواده‌ها به همدیگر است. همه ما دختران نجیبی را سراغ داریم که به واسطه عدم حضور در اجتماع یا دلایل دیگر تاکنون ازدواج نکرده‌اند و سن آنها بالا رفته است. متناسب بودن و داشتن اختلاف سنی در حد چند سال برای بسیاری از خانواده‌ها مهم است و همین موضوع یکی از موانع برای ازدواج بسیاری از دختران شایسته و پاکدامن شده است.

هر کار آدابی دارد

واسطه‌گری مانند همه کارهای دیگر آدابی دارد که اگر به آن آشنا نباشیم نمی‌توانیم به هدف اصلی که آشنایی ۲ خانواده و ازدواج است، برسیم. علی‌اکبری در این باره می‌گوید: «فردی که می‌خواهد از جوان‌ها به معرفتی کند، باید تا حدودی از آنها و خانواده‌هایشان شناخت داشته باشد. نمی‌شود دختری را که با حجاب و مقید به رعایت احکام اسلام است، به پسر کسی که اصلاً معتقد به حجاب زنان نیست معرفی کرد. نباید صرفاً به مشخصات ظاهری دختر و پسر اکتفا کرد و بگوییم این دختر برای این پسر خوب است! متناسب بودن مشخصات ظاهری مهم است اما باید به خصوصیات اخلاقی طرفین هم توجه داشت. گاهی پیش آمده که پسر کسی بسیار متدین و با اخلاق از خانواده نسبتاً با وضع مالی متوسط ربه خانواده دختری معرفی می‌کنم اما همان ابتدا خواستگاری به هم می‌خورد چون طرفین از هم خواسته‌های نامعقول مانند مهریه سنگین، ازدواج مجلل و... را دارند. گاهی خانواده‌ها بهانه‌هایی می‌گیرند که مانع از ازدواج می‌شود. مثلاً می‌گویند جلو در آپارتمان‌شان کفش بود، یا از نوع پذیرایی ایراد می‌گیرند، میزبان مهریه را قبول ندارند یا درباره مهریه تولد بهانه می‌آورند.

اینها به نظر من بسنگ‌اندازی در ازدواج جوان‌هاست و برای سهولت در ازدواج باید گرفتار اینگونه مسائل نشوند. این روزها برخی دختران معتقدند که ازدواج سنتی و از راه معرفی و واسطه‌گری نمی‌تواند برای آنها خوشبختی و موفقیت در زندگی زناشویی را به دنبال داشته باشد. به همین دلیل حاضر نمی‌شوند از طریق معرف ازدواج کنند حتی خواستگار هم به خانه راه نمی‌دهند. در حالی که نمی‌توان منکر شد که حتی در ازدواج‌هایی هم که با شناخت دختر و پسر اتفاق می‌افتد گاهی اختلافات کوچک هم موجب از هم پاشیدن یک زندگی مشترک می‌شود.»

گزارش

هائیه شجاعی زند، روزنامه‌نگار

واسطه‌گری ازدواج از نگاه روایات

معرف ازدواج آری یا خیر؟

تغییر سبک زندگی در جامعه و گسترش فضای مجازی و در عین حال کاهش ارتباطات خانوادگی با پیشرفت تکنولوژی شیوه همسرگزینی را تغییر داده و الگوهای قدیمی و سنتی، به تدریج از کارایی و کارآمدی قبلی خود دور شده‌اند و به موازات تنوع و گسترش زندگی حیات اجتماعی انسان‌ها و تسهیل ارتباطات در سطوح مختلف، الگوهای نوین، مطابق با اقتضانات جدید جایگزین الگوها و مدل‌های قدیمی‌تر شده‌اند.

از سوی دیگر در این برهه، وجود مسائل مختلف اجتماعی به ویژه در شهرهای بزرگ، پدیده ازدواج را به صورت امری پیچیده و مهم در آورده است. این وضعیت از یک سو منجر به تأخیر در ازدواج شده است که پیامدهای اجتماعی مختلفی به خصوص در ابعاد منفی به دنبال دارد و از سوی دیگر، وضعیت‌های مشکل‌زای ازدواج موجب تضعیف بنیان خانواده شده و پدیده بزرگ‌تری به نام طلاق را گسترش داده است.

در این میان، بحث واسطه‌گری یا شفاعت در ازدواج، در فرمایشات خدای متعال و معصومین (ع) روایت شده است. در سیره بزرگان دین هم توجه به این نکته وجود داشته است. یکی از پادشاهان چین فردی این است که خداوند به ازای کار خیر او برایش در بهشت همسری نیکو آماده می‌کند. در این مورد آیت‌الله جوادی آملی در کتاب مفاتیح‌الحیات نقل کرده که در کتاب «الکافی» نوشته شده است که پیامبر اسلام صلی‌الله علیه و آله فرمودند: «هر کس کسی که در ازدواج حلالی میان دو نفر اقدام کند تا اینکه خداوند متعال آن دو را گرد هم آورد، خداوند در روز قیامت همسری از حورالعین به ازدواج او در آورد.»

روایت دیگری هم در کتاب ارشادالقلوب نوشته شده با این مضمون که پیامبر اکرم صلی‌الله علیه و آله فرموده‌اند: «هر کس در ازدواج زن و مردی تلاش کند، خداوند سه تعداد هر مویی از بدنش شهری در بهشت به او کرامت می‌فرماید و پادشاهش مانند کسی است که بیغمیری را خریده و در راه خدا آزاد کرده و اگر موقع رفتن به خانه خود از دنیا برود، در قیامت جزو شهیدان خواهد بود.» همچنین هر حرفی که واسطه‌گر در امر ازدواج بزند و هر قدمی که در این راه بردارد، برای او پاداشی به اندازه یک سال عبادت خدا را دارد؛ چرا که پیامبر اکرم صلی‌الله علیه و آله فرموده‌اند: «هر کس کسی که در کار ازدواج دو نفر اقدام کند و خدا آن دو را گرد هم آورد، خدا به ازای هر قدمی که او در این راه برداشته و هر کلامی که گفته، ثواب یک سال عبادت می‌دهد.»

تشکیل خانواده از مهم‌ترین تصمیمات هر فرد در زندگی فردی و اجتماعی است. به همین خاطر همواره در کشورهای جهان به خصوص جوامع اسلامی برای تشکیل این کانون مهم واسطه می‌شوند و افراد معمولاً در زمان و مکان‌های مختلف و متناسب با شرایط و اوضاع و احوال، از هر راهی برای انتخاب همسر مناسب بهره می‌گیرند. از جمله این واسطه‌ها می‌توان به خانواده، دانشگاه، حوزه علمیه، محل کار و فضای مجازی اشاره کرد.